

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 OSLO

Deres referanse
Vår referanse 20/00010-92
Vår dato 08.04.2020

Fellesorganisasjonen (FO)
Mariboegs gate 13
0183 Oslo

Postadresse:
Pb. 4693 Sofienberg
0506 Oslo

Telefon:
+47 919 19 916

E-post:
kontor@fo.no

Bankgiro: 9001.06.35674

Bankgiro kontingent:
9001.08.71394

Org.nr:
870 953 852 MVA

Høringsvar - Forslag til endringer i midlertidige forskrifter om barnehage og grunnopplæring med hjemmel i koronaloven mv.

fo.no

FO er glad for at regjeringen nå har bestemt en gradvis gjenåpning av barnehager og skoler. Vi har full forståelse for at dette kan være krevende og at det trengs en fleksibilitet i lovverket for å få dette til. Departementet fastslår imidlertid at retten til grunnopplæring gjelder, at opplæring skal være gratis, og ivareta den enkeltes evner og behov.

I løpet av perioden barnehager og skoler har vært stengt, har vi uttrykt stor bekymring for barn med særskilte opplærings og/eller omsorgsbehov. Det gjelder for eksempel barn med tiltak fra barnevernet, barn som barnevernet, barnehage og skole er bekymret for, og barn med ulike funksjonsnedsettelse. Mange av disse mener vi har manglet forsvarlige opplæringstilbud så langt. Det er ikke tatt systematiske nasjonale grep for å sikre dette. Hvorvidt tilbud er på plass har vært helt avhengig av den enkelte kommune eller i verste fall, den enkelte lærer. Dette er en altfor dårlig sikring av et likeverdig tilbud som del av fellesskolen. Vi er derfor opptatt av at forslag til endringer som og nå er på høring ikke bidrar til at disse barna som de siste ukene er omtalt som de mest sårbare, fortsatt vil ha store mangler i tilbudet.

Siden tilpasningene skal gjelde ut skoleåret 2019–2020 må det sikres at forslagene ivaretar disse gruppene på en god måte.

Departementet formidler bekymring for at enkelte barn ikke får opplæringen de har krav på eller som er bestemt for trinnet de er på. Det er ganske klart for både lærere og foreldre, hva slags tilbud og læringsmål majoriteten av elever har krav på. For barn som ikke følger felles retningslinjer, men har individuelt tilpasset opplegg er det langt vanskeligere å definere dette og sikre at de får god opplæring. Utfordringen er ikke at de blir hengende etter i lesing, skriving og regning, men heller at de går under «radaren» og har undervisningsopplegg som i liten grad blir kontrollert eller rapportert på.

3.6 Individuelle rettigheter og særskilt tilrettelegging

Departementet foreslår «at det fastsettes i den midlertidige forskriften med hjemmel i koronaloven at oppfyllelsen av individuelle rettigheter til opplæring og tilrettelegging av opplæringen skal gjennomføres etter reglene i opplæringslova kapittel 2, 3, 4A, og 5 og enkeltvedtak etter bestemmelser i disse kapitlene så langt det er mulig og forsvarlig. Videre foreslår departementet at det i vurderingen av hvordan opplæringen og tilpasningen skal gjennomføres, kan tas hensyn til tilgangen på lærere og nødvendig utstyr».

FO mener begrepene så langt det er mulig og forsvarlig er for vage og lite forpliktende. Tilbudet til denne gruppa praktiseres svært ulikt i kommunene. Noen får tilnærmet likt opplæringstilbud som de vanligvis får, mens for andre er tilbudet nærmeste helt fraværende. Dette er barn som i utgangspunktet får et for dårlig tilbud og som i denne perioden har fått redusert det ytterligere. FO etterlyser konkrete tiltak som sikrer at rettighetene ivaretas. Kommunene må samarbeide og dele erfaringer om hvordan opplæring kan sikres. Det må tilrettelegges for nasjonal sikring av opplæring og veiledning overfor den enkelte lærer i regi av Udir og fylkesmannsembetene. Dersom tilbudet ikke kan sikres må det lages skikkelig begrunnelser på hvorfor tilbudet mangler og gjøres formelle vedtak med klageadgang.

3.7 Skolemiljø

Reglene i kapittel 9 A om elevenes skolemiljø er knyttet til hvordan elevene har det «på skolen».

FO mener det er bra at dette opprettholdes, men ser utfordringene knyttet til å sikre at hjemmet er et godt nok sted for vekst og læring i tråd med Opplæringsloven. Det blir understreket at læreren mangler kompetanse i å vurdere hjemmesituasjonen til barn og at det bli en rolleblanding (jfr intervju med representant fra Utdanningsforbundet på nyhetsmorgen på P2 8. april. Hun pekte på at det verken er lærerens oppgaver eller noe en lærer har kompetanse i). Skolene må bruke ansatte som har relevant kompetanse i å vurdere om det er behov for hjemmebesøk og/eller om det er bekymring knyttet til barns hjemmesituasjon.

Det er ansatt om lag 3000 miljøterapeuter i skolen. Våre medlemmer rapporterer om svært ulike måter de brukes på i disse tider. Noen miljøterapeuter har daglig kontakt og følger tett opp hjemmesituasjon for barn og familier som har det vanskelig. Andre får beskjed om å bruke tida på å oppdatere seg på fagstoff.

Mangel på systematisk bruk av skolens ressurser blir svært tydelig nå, og vi mener det er mye å hente. Både innenfor skolens egne ressurser, men også i samarbeid med andre som barnevernet, skolehelsetjenesten og oppvekstsektoren for øvrig.

3.14 Forslag til endringer i den midlertidige forskriften om grunnopplæringen med hjemmel i koronaloven

§ 3 Opplæringslovas anvendelse

Ifølge forslaget skal

Ad a)

Skoleeier organisere opplæringen slik den finner det hensiktsmessig og forsvarlig ut fra hvor mange lærere skolen har tilgjengelig, antallet elever, elevenes alder og forutsetninger, tilgangen på læremidler, digitale ressurser og annet utstyr og elevenes hjemmeforhold. Reglene om organiseringen av opplæringen i opplæringslova § 8-2 gjelder bare så langt de er mulige å oppfylle.

FO mener lærere må erstattes med ansatte skolen har tilgjengelig. Skolene må ha en stor bevissthet om hvordan skolens støttefunksjoner kan tas i bruk. Opplegg rundt den enkelte elev må handle om mer enn bare skolefag. Kreativ og løsningsorientert bruk av skolens egne ressurser kan bidra til at opplæringsloven oppfylles. Dette krever imidlertid samarbeid på tvers av sektorer.

Ad. b)

Oppfyllelsen av individuelle rettigheter til opplæring og tilrettelegging av opplæringen skal så langt det er mulig og forsvarlig gjennomføres etter reglene i opplæringslova kapittel 2, 3, 4A, og 5 og enkeltvedtak etter bestemmelser i disse kapitlene. I vurderingen av hvordan opplæringen og tilpasningen skal gjennomføres, kan det tas hensyn til tilgangen på lærere og nødvendig utstyr. I tillegg skal det tas hensyn til elevens mulighet til å få utbytte av opplæringen og hva som er forsvarlig ut fra elevens helhetlige situasjon.

Mange barn har fått et dårlig opplæringstilbud som ikke har tilfredsstillt retten de har til opplæring. Vi mener derfor at en oppmyking av forpliktelsene i loven kan bidra til en ytterligere reduksjon av tilbudet. Ordlyden «så langt det er mulig» er for vag og uforpliktende, og må tydeliggjøres. Det er også svært vanskelig å måle elevens utbytte av en opplæring. Å bruke det som målestokk for om det skal gis opplæring er derfor uheldig.

Ad c)

Reglene i kapittel 9 A om det psykososiale miljøet gjelder tilsvarende når elevene får opplæring hjemme, med de begrensninger som følger av at elevene ikke er fysisk tilstede på skolen, og at skolen ikke rår over elevens hjemmeforhold.

Her mener vi at mer må kunne gjøres og viser til det vi har skrevet under punkt 3.7

FO har ingen kommentarer til de øvrige punktene knyttet til grunnopplæringen.

4.4 Forslag til endringer i den midlertidige forskriften om barnehager med hjemmel i koronaloven

§ 2 Barnehagelovens anvendelse

Ad b)

Oppfyllelsen av individuelle rettigheter til spesialpedagogisk hjelp og tegnspråkopplæring skal så langt det er mulig og forsvarlig gjennomføres etter reglene i barnehageloven kapittel V A og enkeltvedtak etter bestemmelser i dette kapitlet. I

vurderingen av hvordan tilpasningen skal gjennomføres, kan det tas hensyn til tilgangen på pedagogisk personale og nødvendig utstyr. I tillegg skal det tas hensyn til barnets mulighet til å få utbytte av tilbudet og til hva som er forsvarlig ut fra barnets helhetlige situasjon.

På samme måte som for skole mener vi at setningen så langt det er mulig og forsvarlig er for vag og åpner for ulik praksis. Dette må tydeliggjøres og det må være krav til begrunnelse når tiltak ikke iverksettes.

Siste setning må, i tillegg til det som nå står, konkretisere vurderingsgrunnlag *for helhetlig situasjon*. For eksempel foreldrenes omsorgskapasitet, hensyn til søsken ol.

FO vil avslutningsvis advare mot å være «gjerrige» i forhold til tiltakene som nå iverksettes i gjenåpning av barnehager og skoler. Omkostningene som følge av pandemien er store, og vil fortsatt være det. Å sørge for at barn og unge får opplæringen og omsorgstilbudet de har krav på er den mest verdifulle investeringen nå. Barnehager og skoler må derfor få nødvendige ressurser til å sikre forsvarlige tilbud til alle barn.

Med vennlig hilsen

Mimmi Kvisvik
Forbundsleder

Inger Karseth
Rådgiver